

Hawaii-eend

Anas wyvilliana

Een nauwe verwant van de wilde eend (*Anas platyrhynchos*) bedreigde Hawaïaanse eend is 1 van de slechts 3 endemische soorten watervogels op de Hawaïaanse eilanden. Deze soort, plaatselijk bekend als Koloa Maoli (inheemse eend) of gewoon Koloa, bewoonde historisch gezien de belangrijkste Hawaïaanse eilanden, behalve de droge eilanden Kaho'olawe en Lāna'i. Halverwege de 19e eeuw werd hij als algemeen beschouwd en werd hij bejaagd voor de sport. In 1900 en opnieuw in de vroege jaren 1920 begonnen verschillende ornithologen echter de achteruitgang van de soort op te merken ([Perkins 1903](#) , [Munro 1939a](#)), en in de jaren 1950 was hij uitgeroeid van alle eilanden behalve O'ahu, Kaua'i en Ni'ihau. In 1962 was hij beperkt tot de laatste 2 eilanden en populatieschattingen op dat moment gaven minder dan 500 individuen aan.

De achteruitgang van de Hawaïaanse eend is direct gerelateerd aan de vernietiging van belangrijke wetlandhabitats op de Hawaïaanse eilanden, met name Waikīkī, Ka'elepulu, Kōloa Swamp en Kawai nui moerassen op O'ahu en de Mana wetlands op Kaua'i. Op Hawai'i, Maui en Moloka'i was deze soort nooit overvloedig in historische tijden, vanwege beperkte habitat. Naast het verlies van habitat, bracht predatie door geïntroduceerde zoogdieren de soort een zware klap toe. Sportjacht ging door tot ver in het eerste derde deel van de twintigste eeuw en is genoemd als een factor in de achteruitgang van de soort ([Swedberg 1967](#)). Bovendien wordt de Hawaïaanse eend geconfronteerd met de moderne dreiging van hybridisatie met verwilderde wilde eenden (*Anas platyrhynchos*), de belangrijkste bedreiging voor het voortbestaan ervan. Hybride zwermen bestaan nu op O'ahu en Maui, en hybride vogels zijn onlangs gedocumenteerd op Hawaï en Kaua'i (AEJr, KJU). In 2000 bestonden er alleen nog genetisch zuivere populaties Hawaïaanse eenden op Kaua'i en de hoger gelegen delen van Hawaï (het laatste was het resultaat van herintroductie door middel van voortplanting in gevangenschap en vrijlating). De populatie wordt geschat op 2000 vogels, maar dit is op zijn best een gok, en er bestaat geen twijfel over dat het een van de zeldzaamste vogels ter wereld is en dat het voortbestaan ervan twijfelachtig is.

Volwassen mannetjes zijn donkerbruin, variabel gevlekt en gevlekt, met kenmerkende donkerbruine pijlen op borst-, flank- en rugveren, donker gevlekte kin en olijfkleurige snavel. Sommige mannetjes hebben ook groenachtige tinten rond de ogen en oorgebieden, en bij sommigen zijn de centrale staartpennen zwartachtig en terugggebogen, maar deze kop- en staartmarkeringen zijn niet bij alle mannetjes aanwezig. Volwassen vrouwtjes lijken op elkaar, maar zijn gemiddeld iets kleiner dan mannetjes (geslachten overlappen elkaar echter in alle metingen), en zijn iets lichter van kleur, met een effen, buffkleurige kin (donkere markeringen op kinveren veel fijner en minder opvallend dan bij mannetjes), effen rugveren (geen donkere pijlmarkeringen die wel bij mannetjes aanwezig zijn) en licht olijfgroen met roze punt en snijkant. De meeste vrouwtjes vertonen ook een buff supercilium en contrasterende donkere ooglijn, en sommige hebben ook een kenmerkende buff lore-spot. Zie Uiterlijk hieronder voor meer seksuele verschillen. Bij beide geslachten kunnen benen en voeten oranje tot geeloranje, ondervleugelvoering wit en lichte oog-sikkels aanwezig zijn (of, bij sommige vrouwtjes, een lichte vlek rond het oog). Het patroon op het oppervlak van de bovenzvleugel varieert. Sommige mannetjes vertonen grijsbruine schouderveren en tertials; sommige zijn gevlekt bruin (Basis- versus afwisselend verenkleed?). Vrouwtjes vertonen gevlekte schouderveren en tertials. Bij mannetjes is het speculum smaragdgroen tot blauw (belichting in het veld kan de blauwe tinten versterken), aan de voorkant begrensd door zwarte en vage witte strepen, en aan de distale kant door zwarte en opvallende witte strepen. Bij vrouwtjes is het speculum vergelijkbaar maar doffer, zonder zwarte rand aan de voorkant en met een buff-achterrands. Bij onvolwassen mannetjes heeft de borst wijnrode boventonen met U-vormige donkere strepen; sommige vogels hebben effen grijze tertials en vleugeldeken. Onder de staartdekveren en stuit zwart met bruine vlekken, staart

lichtgrijs. Veel groen in de overigens gevlekte kop. Vogels met dit verenkleed vertonen sterk gekrulde, zwarte centrale staartveren.

Vergelijkbare soorten

Er zijn geen andere eenden binnen het verspreidingsgebied van de Hawaïaanse eend waarmee deze verward zou kunnen worden (het verspreidingsgebied van de Hawaïaanse eend overlapt niet met dat van de Laysan-eend [*Anas laysanensis*], die vergelijkbaar is maar kleiner) behalve vrouwtjes en mannetjes met een basiskleed van de geïntroduceerde wilde eend (*A. p. platyrhynchos*).

Bij goed licht vertoont de Hawaïaanse eend voornamelijk smaragdgroene speculum, wat hem zou moeten onderscheiden van de mannelijke en vrouwelijke wilde eend. Bovendien hebben beide geslachten bruine gevlekte tot donkere onderstaartdekveren en gevlekte bruine staarten. Vrouwelijke en basis mannelijke wilde eenden vertonen witachtige staartveren, en het vrouwtje heeft voornamelijk witte onderstaartdekveren en buik. Beide geslachten van de Hawaïaanse eend hebben donkere snavels - alleen de punt van de vrouwtjes kan oranje tinten hebben. De snavel van de vrouwelijke wilde eend is grotendeels oranje met donkere centrale vlekken. Bij volwassen mannelijke en vrouwelijke Hawaïaanse eenden is de basiskleur van het verenkleed donkerder en zijn er goed ontwikkelde pijlen aanwezig op de flankveren (ontbrekend bij de basis mannelijke of vrouwelijke wilde eend). In de hand zijn donkere pijlen op de rugveren van mannelijke Hawaïaanse eenden ook kenmerkend. De snavel is smal bij de Hawaïaanse eend en (in tegenstelling tot de wilde eend) zijn de lamellen nauwelijks te zien die voorbij de snavel uitsteken. Mannelijke Hawaïaanse eend lijkt sterk op de mannelijke wilde eend met basiskleed, maar er zijn altijd wat donkere pijlen aanwezig op de rug- en flankveren, en in de hand zou het moeten dienen om onderscheid te maken tussen de 2 soorten.